

1- Hazret-i Hızır aleyhisselâm hayatta mıdır?

Dört سوالin muhtasar cevabıdır.

Birinci Sual

Hazret-i Hızır aleyhisselâm hayatta mıdır? Hayatta ise niçin bazı mühim ulema hayatını kabul etmiyorlar?

Elcevap: Hayattadır fakat meratib-i hayat beştir. O, ikinci mertebededir. Bu sebepten bazı ulema hayatında şüphe etmişler.

Birinci Tabaka-i Hayat: Bizim hayatımızdır ki çok kayıtlarla mukayyedir.

İkinci Tabaka-i Hayat: Hazret-i Hızır ve İlyas aleyhimesselâmın hayatlarıdır ki bir derece serbesttir. Yani bir vakitte pek çok yerlerde bulunabilirler. Bizim gibi beşeriyet levazımatıyla daimî mukayyed değillerdir. Bazen istedikleri vakit bizim gibi yerler, içerler fakat bizim gibi mecbur değillerdir. Tevatür derecesinde, ehl-i şuhud ve keşif olan evliyanın Hazret-i Hızır ile maceraları, bu tabaka-i hayatı tenvir ve ispat eder. Hattâ makamat-ı velayette bir makam vardır ki “Makam-ı Hızır” tabir edilir. O makama gelen bir veli, Hızır’dan ders alır ve Hızır ile görüşür. Fakat bazen o makam sahibi, yanlış olarak ayn-ı Hızır telakki olunur.

Birinci Sual Hazret-i Hızır aleyhisselâm hayatta mıdır? Hayatta ise niçin bazı mühim ulema hayatını kabul etmiyorlar?

Burada iki mesele var:

1. **Hızır (a.s.) yaşıyor mu?**
2. **Niçin bazı büyük âlimler bunu kabul etmiyor?**

Hızır’ın hayatı, farklı bir hayat mertebesinde devam etmektedir. Bazı büyük âlimlerin bunu kabul etmemesi, ya bu mertebe farkını anlamamalarından ya da konuyla ilgili rivayet ve

tecrübeleri yeterli bulmamalarından kaynaklanmaktadır. Ancak bu ihtilaf, Hızır'ın hayatının hakikatini değiştirme; sadece farklı anlayış ve yöntemlerin bir sonucudur.

Elcevap: Hayattadır fakat meratib-i hayat beştir. O, ikinci mertebededir. Bu sebepten bazı ulema hayatında şüphe etmişler.

Üstad Hazretleri, “Hayattadır fakat meratib-i hayat beştir. O, ikinci mertebededir.” buyurarak meseleyi kökünden çözmüştür. Hayat tek tip değildir, beş farklı mertebesi vardır. Hızır aleyhisselam ise bu mertebelerden ikincisinde bulunmaktadır.

Demek ki hayat, basitçe “nefes alıp vermek, yemek içmek, uyumak”tan ibaret değildir. Bizim alıştığımız ve her gün yaşadığımız hayat, bu mertebelerden sadece bir tanesidir, o da birinci mertebedir. Oysa bitki de canlıdır, hayvan da canlıdır, insan da canlıdır, melek de canlıdır. Fakat bu varlıkların hayatları aynı kelimeyle anılsa da mahiyet ve mertebe bakımından birbirinden çok farklıdır.

İşte bu noktada, bazı âlimlerin Hızır aleyhisselam'ın hayatından şüphe etmesinin sebebi daha iyi anlaşılmaktadır. Onların şüphesi, Hızır'ın kesinlikle ölü olduğu kanaatinden kaynaklanmaz. Aksine, hayatın mahiyetini ve onun farklı mertebelerini tam olarak kavrayamamış olmalarından ileri gelir. Onlar, hayatı sadece birinci mertebe ile sınırlı olarak düşündükleri için, Hızır gibi bir zatın ikinci mertebede hayatta kalmasını anlamakta zorlanmışlardır.

Oysa Üstad'ın açıkladığı gibi, hayatın beş ayrı mertebesi vardır ve Hızır bu mertebelerin ikincisinde hayatını devam ettirmektedir. Bu sebeple onun hayatta olması ne aklen ne de dinen imkânsızdır. şüphe eden âlimlerin hatası, bu mertebe farkını görememeleri ve hayatı tek bir kalıp içinde değerlendirmeleridir.

“Birinci Tabaka-i Hayat: Bizim hayatımızdır ki çok kayıtlarla mukayyedir.”

“Birinci Tabaka-i Hayat: Bizim hayatımızdır ki çok kayıtlarla mukayyedir” cümlesi, hayatın beş mertebesinden ilkinin tanımları. Bu mertebe, bizim içinde yaşadığımız ve en aşına olduğumuz sıradan beşerî hayat seviyesidir.

Bu hayatın en temel özelliği, “çok kayıtlarla mukayyed” yani pek çok bağlayıcı şarta ve sınıra tâbi olmasıdır. Bu kayıtların başında zaman gelir; biz sadece içinde bulunduğumuz ânda var olabiliriz, geçmişe veya geleceğe fiilen sıçrayamayız.

Mekân da benzer şekilde en önemli kayıtlardan biridir. Biz fizikî olarak aynı anda sadece tek bir yerde bulunabiliriz. İki farklı şehirde, iki farklı odada aynı anda var olmamız mümkün

değildir.

Bunun yanında yeme, içme, uyuma, nefes alma gibi biyolojik zorunluluklar da hayatımızı bağlayan başlıca kayıtlardır. Bu ihtiyaçları karşılamadığımız takdirde varlığımızı devam ettiremeyiz. Nefes almayı bıraktığımızda birkaç dakika, susuzluğa birkaç gün, açlığa ise birkaç hafta dayanabiliriz; sonrasında hayatımız sona erer.

Ayrıca bedensel ve fiziksel sınırlarımız da önemli birer kayıttır. Belli bir hızdan hızlı koşamayız, duvarlardan geçemeyiz, havada uçamayız. Bu ve benzeri binlerce kayıt, birinci tabaka hayatın karakteristik özellikleridir.

Kısacası, birinci tabaka hayat; zaman, mekân, biyolojik ihtiyaçlar ve fizik kanunları gibi sayısız kayıtle örülmüş bir hayat seviyesidir. Bizim hayatımız tam da bu tabakada yer alır.

“İkinci Tabaka-i Hayat: Hazret-i Hızır ve İlyas aleyhimesselemin hayatlarıdır ki bir derece serbesttir.”

Buradaki “bir derece serbesttir” ifadesi, onların hayatının tamamen kayıtsız ve sınırsız olduğu anlamına gelmez; aksine birinci tabakaya göre serbest olduğunu, fakat mutlak bir serbestliğe sahip olmadıklarını gösterir.

Yani onların hayatı, bizimkinden çok daha az kayıt içerir. Zaman ve mekân onları bizim kadar bağlamaz, beşerî ihtiyaçlar onlar için mecburiyet değildir, fakat yine de bu serbestlik belli bir çerçevede dâhilindedir. Bu sebeple “bir derece serbest” tabiri, ne tam bir esaret ne de sınırsız bir hürriyeti ifade eder.

Ancak metnin bütünü içinde bu serbestliğin oldukça geniş olduğu da anlaşılmaktadır. Aynı anda pek çok yerde bulunabilmeleri, yiyip içmeye mecbur olmamaları ve velilerle sürekli irtibat hâlinde olmaları, bu serbestliğin boyutunu gösterir. Dolayısıyla “bir derece serbest” ifadesini, “oldukça serbest” şeklinde anlamak metnin ruhuna uygundur.

Sonuç olarak, Hızır ve İlyas’ın hayatı, bizimkinden farklı bir mertebeye aittir; tamamen kayıtsız değil ama bizim hayatımıza kıyasla önemli ölçüde serbesttir.

“Yani bir vakitte pek çok yerlerde bulunabilirler.”

“Yani bir vakitte pek çok yerlerde bulunabilirler” ifadesi, ikinci tabaka hayatın en dikkat çekici özelliklerinden birini ortaya koyar. Burada anlatılmak istenen şudur: Hızır ve İlyas gibi varlıklar, aynı anda birden fazla mekânda hazır bulunabilme kabiliyetine sahiptirler.

Bizim için bu durum fizikî olarak imkânsızdır. Çünkü bizim hayatımız, birinci tabaka hayata ait olduğu için mekân kaydına sıkı sıkıya bağlıdır. Bir insan olarak aynı anda hem İstanbul’da hem Arabistan’da bulunamayız; bu, içinde yaşadığımız fizik kanunlarına aykırıdır.

Ancak Hızır ve İlyas için böyle bir engel yoktur. Onların hayat mertebesinde mekân kaydı, bizde olduğu kadar bağlayıcı değildir.

Bu özellik, ikinci tabaka hayatın “serbestlik” vasfının en somut örneklerinden biridir. Zaman ve mekân, bu mertebede bizim alıştığımız şekilde işlemez; aksi hâlde bir vakitte pek çok yerde bulunmak mümkün olmazdı. Dolayısıyla bu cümle, Hızır’ın hayatının mahiyetini anlamak için anahtar niteliğindedir.

“Bizim gibi beşeriyet levazımatıyla daimî mukayyed değillerdir. Bazen istedikleri vakit bizim gibi yerler, içerler fakat bizim gibi mecbur değillerdir.”

“Bizim gibi beşeriyet levazımatıyla daimî mukayyed değillerdir” cümlesi, Hızır ve İlyas’ın, insan olmanın zorunlu ihtiyaçlarına yani yemek, içmek, uyumak, barınmak gibi şeylere bizim gibi sürekli ve mecburî şekilde bağlı olmadıklarını ifade eder.

Bu demektir ki onların varlığı, bu ihtiyaçların karşılanmasına bağlı değildir. Biz insanlar olarak bu ihtiyaçları karşılamadığımızda varlığımızı devam ettiremeyiz, fakat onlar için böyle bir zorunluluk söz konusu değildir.

“Bazen istedikleri vakit bizim gibi yerler, içerler fakat bizim gibi mecbur değillerdir” kısmı ise çok önemli bir nüansı ortaya koyar. Onların yiyip içme fiilini yapmadıkları söylenmez; aksine isterlerse bunu yapabilirler. Ancak aradaki temel fark, bu fiillerin onlar için bir mecburiyet değil, bir tercih olmasıdır.

Bu fark, hayatın mahiyetindeki derin ayrımı gösterir. Biz yemezsek ölürüz çünkü bizim hayatımız yemeye bağlıdır. Onlar ise yemeseler de hayatlarına devam eder çünkü onların hayatı, ikinci tabaka hayat olarak farklı bir kanundan, farklı bir mertebeden işlemektedir. Bu sebeple fiilen yemek yediklerinde, bu onların bizim gibi bir ihtiyaçtan dolayı yaptıkları anlamına gelmez; bu sadece iradî bir fiildir.

“Tevatür derecesinde, ehl-i şühud ve keşif olan evliyanın Hazret-i Hızır ile maceraları, bu tabaka-i hayatı tenvir ve ispat eder.”

Tevatür derecesinde” ifadesi, bu maceraların tek bir kişinin iddiası olmadığını, aksine nesilden nesile güvenilir birçok kaynak tarafından aktarıldığını gösterir. Yani bu bilgiler,

sübjektif ve şüpheli rivayetler olmaktan çıkarak toplu bir doğruluk derecesine ulaşır.

“Ehl-i şuhud ve keşif olan evliya” ise sıradan akıl veya nakille değil, doğrudan manevî müşahede ve sezgi ile hakikatleri gören velilerdir. Onların Hızır ile yaşadıkları maceralar, hayal veya hurafe değildir; bizzat tecrübe ettikleri hâllerdir.

Bu iki özellik bir araya geldiğinde ortaya şu sonuç çıkar: Sadece birkaç velinin değil, tevatür seviyesinde çok sayıda velinin Hızır ile karşılaştığına dair aktarımlar, ikinci tabaka hayatın varlığını tenvir eder yani aydınlatır ve ispat eder.

“Hattâ makamat-ı velayette bir makam vardır ki ‘Makam-ı Hızır’ tabir edilir. O makama gelen bir veli, Hızır’dan ders alır ve Hızır ile görüşür. Fakat bazen o makam sahibi, yanlış olarak ayn-ı Hızır telakki olunur.”

Bu makama ulaşan bir veli, doğrudan Hızır’dan ders alır ve onunla görüşme şerefine erişir. Ancak bazen dışarıdan bakanlar, bu makam sahibi zat ile Hızır’ın kendisini birbirine karıştırabilir. Hâlbuki makam sahibi Hızır değildir; onunla irtibat hâlinde olan bir velidir. Bu karıştırılma yanlışır ve dikkat edilmesi gereken bir husustur.